

K ŠEDESÁTINÁM PROF. DUŠANA JEŘÁBKA

Celoživotní činnost PhDr. Dušana Jeřábka, CSc., profesora české literatury na filozofické fakultě Univerzity J. E. Purkyně v Brně, je natolik élenitá, že lze stěží v stručném úvodním slově postihnout byt jen obrysově jeho aktivitu ve všech oblastech, v nichž se pro léta projevuje. Jistě by zasluhovala zvláštního ocenění jeho náročná a obětavá práce vysokoškolského učitele, vyplněná nejen vlastní činností přednáškovou, ale i bezpočtem hodin strávených vedením dlouhé řady diplomantů a doktorandů; pracovní portrét prof. Dušana Jeřábka zůstane nutně neúplný bez zhodnocení jeho působení ve funkcích proděkana a poté děkana filozofické fakulty UJEP, jeho mnohaleté činnosti kulturně organizátorské a řídicí v Literárněvědné společnosti při CSAV, ve Svazu českých spisovatelů, bez ohlednutí za jeho aktivním členstvím v redakcích odborných periodik, České literatury, Brna v minulosti a dnes, bez rozboru jeho mnohostranné spolupráce s řadou nakladatelství; pro svůj rozsah a zejména pro váhu v utváření kulturního klimatu jihomoravské metropole a jejího přirozeného zázemí by neměla být ponechána stranou jubilentova dlouholetá činnost kulturně publicistická, divadelněkritická a literárněkritická v denním tisku a v brněnském rozhlase. Prof. D. Jeřábek však dospívá k svému významnému životnímu výročí uprostřed plného pracovního vypětí a pracovních plánů mířících do budoucna. A tak tu nejde a ve skutečnosti ani nemůže jít o celkové bilancování jeho dlouholetého úsilí; tyto řádky mají jen připomenout alespoň v hlavních bodech základní oblast jeho působnosti, práci badatelskou, z níž veškerá jeho činnost vyrůstá.

Postupné formování zájmové sféry a později také utváření pracovní orientace D. Jeřábka bylo v nemalé míře ovlivněno meziválečným kulturním ovzduším brněnským (Dušan Jeřábek se narodil v Brně 14. března 1922) a rodovými tradicemi, vedoucími od jeho otce, zasloužilého umělce Čestmíra Jeřábka, přes dědečka, Viktora Kamila Jeřábka, prostředím litomyšlským a pražským hluboko do naší kulturní minulosti. Po maturitě na klasickém gymnáziu v Brně r. 1941 mu válečná léta nedovolila vě-

novat se vysokoškolskému studiu (podstatnou část války prožil jako dělník v kuřimské Zbrojovce a v Královopolských strojírnách). V letech 1945 až 1949 studoval na brněnské filozofické fakultě češtinu a filozofii. Z řady výrazných badatelských i učitelských osobností, jako byli akademik František Trávníček, prof. J. L. Fischer, prof. Mirko Novák a prof. Josef Hrabák, zapůsobili na D. Jeřábka nejsilněji prof. Antonín Grund a prof. Frank Wollman. Autor Slovesnosti Slovanů přispěl k utvrzení Jeřábkovy zájmu o divadlo a drama. Pod vedením prof. Ant. Grundy — to však skončilo zanedlouho poté, co se D. Jeřábek stal v roce 1950 asistentem slovanského semináře na brněnské filozofické fakultě — prohluboval jubilant svůj niterný vztah ke klasické české literatuře, jejíž výzkum se pak stal jeho nejvlastnějším pracovním polem. Sem spadá už jedna z jeho prvních větších studií Karolíny Světlé Vesnický román a prameny jeho problematiky (1949) i disertační práce o téže spisovatelce, na jejímž podkladě dosáhl v roce 1949 doktorátu filozofie. V následujících letech publikoval několik prací o dalších předních reprezentantech družiny májové, kterými podstatně přispěl k hlubšímu poznávání nejen jejich tvorby, ale celého období, v němž udávali tón našemu literárnímu dění. Do této linie náleží např. Jeřábkovy studie Nedoceněné stránky díla Vítězslava Hálek (1955), Hálek a Shakespeare (1958), Josef Durdík jako literární kritik a jeho vztah k družině májovců (1958), Karolína Světlá a Jan Neruda (1959).

V úsilí osvětlit nedostatečně známé stránky činnosti a tvorby významných spisovatelů tohoto období cestou všestranného pramenného studia a odhalování dotud skrytých souvislostí pokračuje D. Jeřábek i poté, co dosáhl hodnosti kandidát filologických věd (1957), byl jmenován docentem (1959) a pak profesorem (1966), i poté, kdy přikročil k syntetizování části výsledků svého desítiletého intenzivního výzkumu v široce založené monografii Vítězslav Hálek a jeho úloha ve vývoji české literární kritiky 19. století (1959). V dalších letech se D. Jeřábek vrací k detailní analýze zvláště díla Nerudova; ve studii K některým problémům Hřbitovního kvítí Jana Nerudy (1966) novým způsobem objasňuje význam jeho básnické prvotiny a ukazuje na objektivní i subjektivní okolnosti, které vtiskly této sbírce sociálně kritický ráz. Z jiných Jeřábkových statí o jednotlivých osobnostech májové družiny je třeba jmenovat aspoň studii Básník svobody (1979), týkající se Josefa Václava Friče. Autor v ní vyvede nejen málo oceňované kvality Fričova básnického díla, ale zdůrazňuje i celkový význam Fričovy veřejné, zvláště politické činnosti doma i v zahraničí; zejména si všimá jeho vztahů ke Gercenovi a Fričova působení v emigraci ve prospěch našeho národního zápasu s habsburskou monarchií. Generaci májistů věnoval D. Jeřábek pozornost i z hlediska jejich relací k Slovensku. Této problematice je zasvěcena jeho stať Z českých literárních vztahů k Slovensku v 50.—70. letech 19. století (1962); ukázal v ní na některé nové skutečnosti vztahující se k recepci Nerudova díla v prostředí slovenském i na to, jak mnozí z příslušníků družiny májové přispěli k sblížovacímu procesu česko-slovenskému po štúrovské kodifikaci spisovné slovenštiny.

I když soustředěné studium generace Nerudovy a Hálkovy tvoří hlavní osu badatelské činnosti D. Jeřábka, jeho literárněhistorická orientace se výzkumem tohoto období zdaleka nevyčerpává. Přesvědčení o významu

kontinuity v kulturním životě národa a plný respekt k historické perspektivě literárního dění umocňuje jeho trvalý osobní zájem i o epochu národního obrození a o moderní literaturu.

V pracích o písemnictví obrozenském sleduje Jeřábek především souvislosti ideového vývoje národní společnosti s vývojem literárním a ukazuje, jak důležitou úlohu měla slovesně umělecká tvorba a publicistika v zápase s absolutistickou státní mocí rakouské monarchie. Této problematiky se týkají Jeřábkovy studie Církevně reformní snahy v osvětenských Čechách (1968), Josef Dobrovský a spory o smysl českých dějin (1979), dále studie o Klácelovi (František Matouš Klácel a obrozenská Morava, 1964) a stať Karel Havlíček, církev a náboženství (1971). Tuto skupinu jubilantových prací završuje knižní monografie Václav Vladivoj Tomek a Karel Havlíček v letech bachovské reakce (1979). Autor v ní podává podrobnou analýzu českých národně společenských a politických záměrů v letech 1849—1851 a sleduje diferenciaci ideových postojů uvnitř vedoucí společenské třídy, měšťanstva. Spis přispívá význačným způsobem zejména k prohloubení poznání ideového vývoje Karla Havlíčka; během svého boje s reprezentanty bachovské reakce si Havlíček — jak Jeřábek prokazuje — víc a víc uvědomoval neúčinnost loajální politiky českých liberálů a zřejmě dospíval k přesvědčení, že v dané situaci je na místě řešení radikální, revoluční. Proto byl také jako nejnebezpečnější odpůrce rakouského absolutismu vládou zneškodněn. Jeřábkova práce přináší i cenné archivní dokumenty pro poznání stavu dobového politického života; jsou to zvláště dopisy V. V. Tomka Josefu Jirečkovi a materiály z thunovského archivu v Děčíně.

Vedle literatury 19. století poutá trvale Jeřábkovu badatelskou pozornost slovesná tvorba 20. století. Zvláště jej zajímá umělecké zobrazování sociálních konfliktů v době před 1. světovou válkou na moravské vesnici i v Brně; sem směřují např. jeho studie o V. K. Jeřábkovi (1960) a Josefu Merhautovi (1972). Problematika moravského sociálního a kulturního prostředí je středem zájmu také v jeho studii Ke spolupráci St. K. Neumanna s moravskými časopisy v letech 1906—1910 (1976), kde ukazuje na značný význam Neumannova působení na Moravě a zároveň přesvědčivě dokládá, jak moravský pobyt ovlivnil Neumannův další umělecký vývoj a názorový růst.

Z literatury 20. století se D. Jeřábek zabývá především dílem Bedřicha Václavka. Věnoval mu řadu studií, které přispívají zejména k poznání Václavkovy divadelněkritické činnosti a Václavkových názorů na divadelní umění; současně však jsou tyto stati (např. Bedřich Václavek jako divadelní kritik v Brně v letech 1929—1933, 1963, nebo Bedřich Václavek a brněnské divadlo, 1965) nemalým přínosem i pro dějiny brněnského divadla a zvláště brněnské divadelní avantgardy v dvacátých a třicátých letech.

Téměř tři desítky let se D. Jeřábek věnuje činnosti editorské. Ta je nikoli jen příležitostnou a doprovodnou složkou, ale organickou a trvalou součástí jeho literárněhistorické činnosti; je logickým důsledkem jeho úcty k textu jako východisku a základu veškeré literárněvědné práce a současně výrazem jeho smyslu pro potřebu zpřístupňovat dnešnímu kulturnímu čtenáři živá díla z odkazu minulých dob. Už r. 1954 Jeřábek při-

pravil k vydání edici Vítězslav Hálek, O umění, k níž připojil studii o Hálkově významu pro naši literární a divadelní kritiku 19. století. O rok později začaly vycházet v Státním nakladatelství krásné literatury a umění v Praze Vybrané spisy V. Háška, které Jeřábek redigoval, textově připravoval ve spolupráci s dalšími editory a doprovázel doslovy. Šest svazků Hálkových spisů obsáhlo nejen jeho básně a povídky, ale i fejetony a cestopisy. Edice, které D. Jeřábek dosud připravil nebo na nichž se vydavatelsky podílel, tvoří dvacet bibliografických položek. Jsou mezi nimi výběry z děl Františka Matouše Klácela, Beneše Metoda Kuldy, Zikmunda Wintra, Ignáta Herrmanna, Josefa Merhauta, Viktora Kamila Jeřábka nebo vydání rukopisných pamětí z pozůstalosti Miloslava Hýska.

Ve své badatelské práci D. Jeřábek neztrácí ze zřetele ani potřeby pedagogické praxe. Jim slouží jeho skriptum Česká literatura od konce národního obrození do r. 1918 (1980) i obsáhlá syntetická publikace Průvodce po dějinách české literatury (1976, 1978²), kterou napsal spolu s Josefem Hrabákem a Zdeňkou Tichou; kniha má živý ohlas v nejširších kruzích zájemců o dějiny české literatury.

Sborníkem připraveným k šedesátinám prof. Dušana Jeřábka bychom rádi jubilanta uctili způsobem jemu nejbližším a nejmilejším: pracemi jeho přátel, žáků a spolupracovníků směřujícími vesměs k nové české literatuře, která nejen tvoří hlavní předmět jeho badatelské činnosti, ale zároveň je mu v podstatné míře i životní náplní, každodenní nezbytností a trvalou oporou.

Karel Palas

SOUPIS PRACÍ PROF. DUŠANA JEŘÁBKA

Tento soupis, pořizený k datu 31. 12. 1980, zachycuje — kromě knižních publikací a skript — práce publikované časopisecky, popřípadě ve sbornících. Příspěvky z denního tisku jsou zde zaznamenány jen ojediněle. Bibliograficky nejsou zachyceny články a recenze v brněnských denících (Čin, Svobodné slovo, Rovnost aj.) stejně jako příspěvky do kulturních pořadů Československého rozhlasu v Brně.

I. Knižní publikace

1. *Vítězslav Hálek a jeho úloha ve vývoji české literární kritiky 19. století.* — Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1959.
2. *Průvodce po dějinách české literatury* (s J. Hrabákem a Zd. Tichou). — Orbis, Praha 1976.
3. *Průvodce po dějinách české literatury*; druhé, doplněné vydání. — Panorama, Praha 1978.
4. *Václav Vladivoj Tomek a Karel Havlíček v letech bachovské reakce.* — UJEP, Brno 1979.

II. Skripta

1. *O české literatuře* (kolektiv). — UJEP, Brno 1974.
2. *O české literatuře* (kolektiv). — UJEP, Brno 1977.
3. *Česká literatura od konce obrození do r. 1918.* — UJEP, Brno 1980.

III. Články, stati, studie

1. *O český dorost literární kritický.* — List Sdružení moravských spisovatelů 1, 1946, str. 187—189.
2. *Karolíny Světlé Vesnický román a prameny jeho problematiky.* — Listy filologické 73, 1949, str. 187—193.
3. *Herecká osobnost Zdeňky Gräfové.* — Divadlo 1, 1949, str. 17—18.
4. *Jaroslav Lokša.* — Divadlo 1, 1949, str. 192.
5. *Listy Aloise Jiráska litomyšlskému příteli.* — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity 2, 1953, str. 85—109.
6. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, O umění.* — Československý spisovatel, Praha 1954, str. 303—321.
7. *Co jsme dlužni Aloisu Jiráskovi.* — Host do domu 2, 1955, str. 94.
8. *Nedoceněné stránky díla Vítězslava Háleka.* — Host do domu 2, 1955, str. 128—129.
9. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Povídky III, Vybraných spisů V. Háleka sv. IV.* — SNKLU, Praha 1955, str. 425—430.
10. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Povídky I, Vybraných spisů V. Háleka sv. II.* — SNKLU, Praha 1956, str. 383—387.
11. *Goethův Faust.* — Divadlo 8, 1957, str. 522—525.
12. *Mahenova činohra v nové sezóně.* — Divadlo 8, 1957, str. 1017—1022.
13. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Povídky II, Vybraných spisů V. Háleka sv. III.* — SNKLU, Praha 1957, str. 379—384.
14. *Jak probíhal přechod od romantismu k realismu v slovanských literaturách 19. století.* — Sborník odpovědí na voprosy po literaturovedení, Moskva, AN SSSR, oddělení literatury i jazyka, sv. XVII., č. 4, 1958, str. 277—279.
15. *Sto let od vydání almanachu Máj na r. 1858.* — Věda a život 1958, č. 8, str. 454 až 456.
16. *Z divadelního Brna.* — Divadlo 1958, č. 9, str. 708—717.
17. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Obrázky z cest, Vybraných spisů V. Háleka sv. V.* — SNKLU, Praha 1958, str. 417—420.

18. *Josef Durdík jako literární kritik a jeho vztah k družině májovců.* — Sborník Rodné zemi, Brno 1958, str. 438—441.
19. *Hálek a Shakespeare.* — Sborník Franku Wollmanovi k sedmdesátinám, Státní pedagogické nakladatelství, Praha 1958, str. 603—616.
20. *K práci a problematice Divadla Julia Fučíka.* — Divadlo 1959, č. 6, str. 445—451.
21. *Karolína Světlá a Jan Neruda.* — Věda a život 1959, č. 9, str. 562—564.
22. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Fejetony.* — SNKLU, Praha 1959, str. 527—548.
23. *Doslov k edici Viktor Kamil Jeřábek, Moravské povídky.* — Krajské nakladatelství Brno, 1960, str. 369—377.
24. *Aktuální Shakespeare.* — Host do domu 7, 1960, str. 234.
25. *Politické divadlo.* — Host do domu 7, 1960, str. 282—283.
26. *Jan Ev. Kosina* — Vlastivědný věstník moravský 15, 1960, str. 225—232.
27. *Vítězslav Hálek.* — Úvodní studie k Vybraným spisům V. Hála, sv. I, SNKLU, Praha 1960, str. 5—20.
28. *Doslov k edici Vítězslav Hálek, Básně.* — SNKLU, Praha 1960, str. 499—508.
29. *O současném stavu našeho divadla.* — Plamen 1961, č. 8, str. 88—89.
30. *Nad Berlínem svítá.* — Divadelní noviny 5, č. 3, 27. 9. 1961.
31. *Josef Skřivan.* — Sborník Divadlo bojující, Divadelní ústav, Praha 1961, str. 127 až 134.
32. *Berliner Ensemble — socialistické divadlo.* — Host do domu 8, 1961, str. 515—516.
33. *Epické divadlo.* — Věda a život 1962, č. 3 (Slovníček Vědy a života).
34. *Dramaturgie, dramaturgie, dramaturgie!* — Host do domu 9, 1962, str. 82—84.
35. *Sport, divadlo a království hry.* — Host do domu 9, 1962, str. 111—113.
36. *Karvašova novodobá tragédie.* — Host do domu 9, 1962, str. 130—131.
37. *Z českých literárních vztahů k Slovensku v 50.—70. letech 19. století.* — Slovenská literatúra 9, 1962, str. 146—166.
38. *Politické poměry a vztahy Čechů a Slováků v 40.—70. letech 19. století.* — Sborník Slavjanska filologija, Sofia 1963, str. 323—324.
39. *V čem se projevoval vliv neslovanských literatur na literatury slovanské na rozhraní 19. a 20. století.* — Sborník Slavjanska filologija, Sofia 1963, str. 166.
40. *Předmluva k edici Vítězslav Hálek, Dopisy.* — SNKLU, Praha 1963, str. 7—13.
41. *K Václavkově činnosti divadelně kritické.* — Sborník Václavkova Olomouc 1962, str. 256—261.
42. *Bedřich Václavek jako divadelní kritik v Brně v letech 1929—1933.* — Sborník Bedřich Václavek, Krajské nakladatelství Brno, 1963, str. 39—60.
43. *Klácelovo úsilí o integritu spisovného jazyka a národní kultury v době předbřeznové.* — Sborník Brno v minulosti a dnes 6, Krajské nakladatelství Brno, 1964, str. 76—86.
44. *Emocionální hodnoty brechtovského divadla a první hra Ludvíka Kundery.* — Sborník Cesty k dnešku, Krajské nakladatelství Brno, 1964, str. 117—138.
45. *František Matouš Klácel a obrozenecká Morava.* — Úvodní studie k svazku F. M. Klácel, Výbor z díla, Odeon, Praha 1964, str. 7—31.
46. *Brněnské divadelní rébusy.* — Literární noviny 17. 10. 1964.
47. *Kříž tradice a nástrahy současnosti.* — Divadelní a filmové noviny 6. 12. 1964.
48. *Věda v provinciích.* — Literární noviny 3. 4. 1965.
49. *Bedřich Václavek a brněnské divadlo.* — Sborník Počátky české marxistické divadelní kritiky. Divadelní ústav, Praha 1965, str. 115—153.
50. *Divadlo mladých a pro mladé.* — Divadelní a filmové noviny 9. 6. 1965.
51. *Soutěž kvality.* — Literární noviny 4. 9. 1965.
52. *Umění a riziko žurnalistiky.* — Literární noviny 3. 9. 1966.
53. *Tři historické příběhy Zikmunda Wintra.* — Doslov k edici Z. Winter, Rozina Sebranec a jiné prózy, Odeon, Praha 1966.
54. *Pašijové hry v Mahenově divadle* (Komedie o umučení). — Divadelní a filmové noviny 12. 1. 1966.
55. *Iluze, antiluze a pravda divadla.* — Divadelní a filmové noviny 26. 1. 1966.
56. *K některým problémům Hřbitovního kvítí Jana Nerudy.* — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 13, 1966, str. 7—22.
57. *Bertold Brecht a Mahenova činohra.* — Program Státního divadla v Brně 1967, č. 4.
58. *Za Jiřím Levým.* — Časopis pro moderní filologii 1967, č. 3, str. 169—170.

59. *Církevně reformní snahy v osvěcenských Čechách.* — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 15, 1968, str. 123–137.
60. *Padesát let nedokončených rozběhů brněnské činohry.* — Meandr 1968, č. 2.
61. *Kolik příležitostí má satirické divadlo.* — Sborník Divadlo je divadlo (k 85. výročí českého divadla v Brně), Krajské kulturní středisko, Brno 1969, str. 132 až 137.
62. *Česká literatura v Brně v době obrození.* — Dějiny města Brna I, Blok, Brno 1969 (s K. Palasém).
63. *Úvod k edici Miloslav Hýsek, Paměti.* — Blok, Brno 1970.
64. *Bedřich Václavek a problémy socialistického umění.* — Sborník Padesát vítězských let, UJEP, Brno 1971, str. 125–133.
65. *Z bojů a zápasů Bedřicha Václavka o nový divadelní styl.* — Universitas 1971, č. 4, str. 30–35.
66. *Karel Havlíček, církev a náboženství.* — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 17/18, 1971, str. 7–20.
67. *Vzpomínáme Antonína Grunda.* — Universitas 1972, č. 6, str. 88–89.
68. *Problémy naturalismu v díle Josefa Merhauta.* — Sborník Literárněvědné studie. Prof. Josefu Hrabákovi k šedesátinám, UJEP, Brno 1972, str. 129–141.
69. *Arne Novák and his Conception of Tradition in Czech Literature.* — Die Welt der Slaven 17, 1972, č. 1, str. 87–81.
70. *Za Oldřichem Králíkem.* — Česká literatura 24, 1976, č. 2, str. 191–192.
71. *Ke spolupráci St. K. Neumanna s moravskými časopisy v letech 1906–1910.* — Česká literatura 24, 1976, č. 6, str. 520–529.
72. *Bedřich Václavek a divadlo.* — Sborník Bedřich Václavek – spolutvůrce pokrokové kulturní politiky, Brno 1977, str. 53–58.
73. *Karel Václav Rais.* — Úvodní studie k edici K. V. Raisa Zapadlí vlastenci. Československý spisovatel, Praha 1977.
74. *Strážnice Marušky Kuřeškové.* — Literární měsíčník 6, 1977, č. 8, str. 137.
75. *Zralé dílo K. M. Čapka Choda.* — Doslov k edici K. M. Čapek Chod, Jindrové, Odeon, Praha 1978.
76. *Básník svobody. Ke 150. výročí narození Josefa Václava Friče.* — Česká literatura 27, 1979, č. 6, str. 441–450.
77. *Zdeněk Nejedlý a česká literatura.* — Sborník Tvůrčí odkaz Zdeňka Nejedlého, UJEP Brno 1979, str. 73–79.
78. *K životnímu jubileu Bohumíra Macáka.* — Literární měsíčník 8, 1979, č. 10, str. 112.
79. *Josef Dobrovský a spory o smysl českých dějin.* — Sborník Josef Dobrovský, UJEP, Brno 1980, str. 87–100.

IV. Recenze

1. *Pocita Fr. Trávníčkovi a F. Wollmanovi.* — Listy filologické 73, 1949, str. 214 až 218 (s. J. Bauerem).
2. *Ludvík Páleníček, Karolína Světlá, bojovnice revoltující.* — Listy filologické 73, 1949, str. 277–278.
3. *Sovětská literární věda.* — Listy filologické 74, 1950, str. 141–144.
4. *Heinrich Heine, Kniha písní (překlad Vítězslava Nezvala).* — Listy filologické 74, 1950, str. 281–286.
5. *Oldřich Říha, Karel Havlíček; Jiří Hájek, J. K. Tyl; Jan Mukařovský, Božena Němcová; Miloš Kaláb, Augustin Smetana; Mikuláš Teich, Jan Ev. Purkyně.* — Listy filologické 75, 1951, str. 59–64.
6. *Alois Jirásek a kritika (o knize Zd. Pešata Boj o Al. Jiráska v zrcadle kritiky).* — Host do domu 1, 1954, str. 317–318.
7. *Kniha o Ant. Sovovi (Jos. Zika-Jiří Brabec, Ant. Sova).* — Host do domu 1, 1954, str. 223–224.
8. *První jubilejní premiéry v Brně (Al. Jirásek, Lucerna; Molière, Zdravý nemocný).* — Host do domu 1, 1954, str. 517–518.
9. *Básně Vítězslava Háška.* — Host do domu 2, 1955, str. 265.
10. *Román o roce 1848 (K. J. Beneš, Mezi dvěma břehy).* — Host do domu 2, 1955, str. 121–122.

11. *Dvě premiéry Mahenovy činohry* (Ivo Vojnovič, Ekvinokce; G. B. Shaw, César a Kleopatra). — Divadlo 8, 1957, str. 149—153.
12. *Divadelní kritika Julia Fučíka*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 4, 1957, str. 141—144.
13. *Kouzelný vrch Thomase Manna*. — Host do domu 5, 1958, str. 268—269.
14. *Česká monografie o Johnu Keatsovi* (Karel Stěpaník, Básnické dílo Johna Keatse). — Host do domu 6, 1959, str. 229.
15. *Saltykov-Sčedrín, O literatuře*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 6, 1959, str. 108—110.
16. *Josef Knap, Zöllnerové. Dějiny divadelního rodu*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 6, 1959, str. 131.
17. *Velká pochodeň. Sborník k 75. výročí stálého českého divadla v Brně*. — Vlastivědný věstník moravský 15, 1960, str. 313—314.
18. *Monografie o Klüperovi-dramatikovi* (Vladimír Justl, Václav Kliment Klicpera). — Host do domu 7, 1960, str. 474.
19. *Z doby Nerudovy*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 7, 1960, str. 259—261.
20. *Karel Krejčí, A. M. Tilschová*. — Věda a život 1960, č. 2, str. 118.
21. *Julius Fučík, Pokolení před Petrem*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 7, 1960, str. 255—257.
22. *Ludvík Kundera, Totální kuropěť*. — U 61, roč. 4, č. 16, str. 5.
23. *Poznámky k novým dějinám české obrozenecké literatury*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 8, 1961, str. 139—146 (s K. Palasem).
24. *Další svazek Dějin české literatury*. — Literární noviny 7. června 1962.
25. *Báseň Lišky Bystroušky*. — Rudé právo 7. května 1962.
26. *Deník Bedřicha Václavka*. — Rudé právo 1. prosince 1962.
27. *Milan Pišút, Karol Rosenbaum, Viktor Kochol, Dejiny slovenskej literatury II. Literatúra národného obrodenia*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 9, 1962, str. 258—260.
28. *Josef Knap, Umělcové na pouť*. — Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity, D 9, 1962, str. 274—275.
29. *Další svazek Dějin české literatury*. — Česká literatura 11, 1963, č. 2, str. 154 až 158.
30. *Nová monografie o Bertoltu Brechtovi* (W. Mittenzwei, B. Brecht). — Host do domu 10, 1963, str. 259—260.
31. *Brechtova hra v Brně* (Kulatolebí a špičatolebí). — Rudé právo 4. března 1963.
32. *Tři literární monografie* (R. Pytlík, Jar. Hašek; J. Hájek, Marie Majerová; A. Klusák, O zuřivém reportéru E. E. Kischovi). — Rudé právo 13. března 1963.
33. *Čtvero knih z Ostravska* (E. Glocar, Magistr Gabriel; B. Krasický, Holý život; V. Hanák, Zpívající vody; J. Vybíral, Povídky z lesa). — Rudé právo 11. června 1963.
34. *V. Fux, A. Kneifl, Alias Odyseas*. — Divadelní a filmové noviny 28. 4. 1965.
35. *Drama revolučního svědomí* (Peter Weiss, Pronásledování a zavraždění J. P. Marata). — Divadelní a filmové noviny 23. 6. 1965.
36. *Nový dramatik ve Večerním Brně* (Robert Gill, Čára). — Divadelní a filmové noviny 1. 12. 1965.
37. *Zemřela paní Ema Pechová*. — Divadelní a filmové noviny 15. 12. 1965.
38. *Dykova Revoluční trilogie*. — Divadelní a filmové noviny 15. 12. 1965.
39. *Hra o sentimentální cestě neklidného mládí* (L. Kundera, Zvědavost). — Divadelní a filmové noviny 4. 5. 1966.
40. *Podnětný spor* (O. Králík, Křžovatky Nerudovy poezie). — Impuls 1, 1966, č. 6.
41. *Zamítaný ponocný nebo Kníže Honzik?* — Divadelní a filmové noviny 25. 1. 1967.
42. *Komedie o Anešce*. — Divadelní a filmové noviny 25. 1. 1967.
43. *Nad brněnskou divadelní sezónou*. — Divadelní noviny 28. 6. 1967.
44. *Artaud v Brně*. — Divadelní noviny 11. 10. 1967.
45. *Wedekindovo Pročítání jara*. — Divadelní noviny 13. 3. 1968.
46. *Divadlo, které hledá svou tvář*. — Divadelní noviny 29. 1. 1969.
47. *Vydání kritických prací A. Mráze* (Andrej Mráz, Medzi prúdmi). — Česká literatura 18, 1970, č. 2, str. 183—185.

48. *Kniha o obrozenské poezii* (Karol Rosenbaum, Poézia národného obrodenia). — Česká literatura 19, 1971, č. 3–4, str. 399–401.
49. *O satirické tvorbě Karla Havlíčka* (Marie Repková, Satira K. Havlíčka). — Česká literatura 19, 1971, č. 5–6, str. 559–561.
50. *Ke 150. výročí Havlíčkova narození* (výbor z Ducha Národních novin). — Česká literatura 20, 1972, č. 3, str. 280–281.
51. *Literární archiv 6.* — Česká literatura 20, 1972, č. 4, str. 365–267.
52. *Národní obrození severovýchodních a východních Čech* (sborník příspěvků z vědecké konference, konané ve dnech 18.–20. června 1968 v Hradci Králové). — Česká literatura 21, 1973, č. 1, str. 115–116.
53. *Česká literatura v německém prostředí* (Manfred Jähnichen, Der Weg zur Anerkennung). — Česká literatura 21, 1973, č. 3, str. 275–278.
54. *Karel Jaromír Erben a Slovanstvo.* — Česká literatura 21, 1973, č. 4, str. 377–378.
55. *O české literatuře encyklopedicky* (Čeští spisovatelé 19. století, Čeští spisovatelé z přelomu 19. a 20. století). — Česká literatura 21, 1973, č. 4, str. 378–380.
56. *Nová středoškolská příručka dějin české literatury.* — Česká literatura 21, 1973, č. 5, str. 486–487.
57. *Sborník o slovenském literárním romantismu.* — Česká literatura 23, 1975, č. 3, str. 278–280.
58. *Nový výbor z díla Otakara Hostinského.* — Česká literatura 23, 1975, č. 4, str. 378–379.
59. *O českém osvícenství* (B. Slavík, Od Dobnera k Dobrovskému). — Česká literatura 24, 1976, č. 2, str. 188–190.
60. *O české literatuře v evropském kontextu* (K. Krejčí, Česká literatura a kulturní proudy evropské). — Česká literatura 24, 1976, č. 3, str. 261–262.
61. *Sborník Má vlast.* — Česká literatura 24, 1976, č. 5, str. 478–479.
62. *Kompendium literární komparistiky* (J. Hrabák, Literární komparistika). — Česká literatura 25, 1977, č. 6, str. 552–554.
63. *Rusko-české literární vztahy* (K. I. Rovda, Rossija i Čechija. Vzaimosvjazi literatur 1870–1890). — Česká literatura 27, 1979, č. 3, str. 277–279.

V. Edice

1. *Vítězslav Hálek, O umění.* — Čs. spisovatel, Praha 1954. (Uspořádal, připravil text, opatřil vysvětlivkami a doslovem.)
2. *Vítězslav Hálek, Povídky III.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. IV. Uspořádal, připravil text, opatřil vysvětlivkami a doslovem.) — SNKLU, Praha 1955.
3. *Vítězslav Hálek, Povídky I.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. II. Uspořádal, připravil text s Milanem Kopeckým, vysvětlivky, doslov.) — SNKLU, Praha 1956.
4. *Vítězslav Hálek, Povídky II.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. III. Uspořádal, připravil text s Milanem Jelínkem, opatřil vysvětlivkami a doslovem.) — SNKLU, Praha 1957.
5. *Vítězslav Hálek, Muzikantská Liduška a jiné povídky.* (Text připravil s Milanem Kopeckým.) — Mladá fronta, Praha 1957.
6. *Beneš Metod Kulda, Moravské národní pohádky.* (Uspořádal s Milanem Kopeckým.) — SNDK, Praha 1957.
7. *Vítězslav Hálek, Obrázky z cest.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. IV. Uspořádal, připravil text s Vlastimilem Válkem, vysvětlivky, doslov.) — SNKLU, Praha 1958.
8. *Vítězslav Hálek, Fejetony.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. VI. Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem, vysvětlivky, doslov.) — SNKLU, Praha 1959.
9. *Viktor Kamil Jeřábek, Moravské povídky.* (Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem, vysvětlivky, doslov.) — Krajské nakladatelství Brno, 1960.
10. *Vítězslav Hálek, Básně.* (Vybraných spisů V. Hálek sv. I. Uspořádal, text a vysvětlivky s Vlastimilem Válkem a Zdeňkem Tylem, úvodní studie, doslov.) — SNKLU, Praha 1960.
11. *Zikmund Winter, Nezbedný bakalář.* (Text s Vlastimilem Válkem.) — SNKLU, Praha 1963.
12. *Josef Merhaut, Černá pole a jiné prózy.* (Uspořádal, text a vysvětlivky s Vlastimilem Válkem, úvodní studie.) — Krajské nakladatelství Brno, 1964.
13. *František Matouš Klácel, Vybrané spisy.* (Uspořádal, úvodní studie.) — SNKLU, Praha 1964.

14. *Zikmund Winter, Rozina Sebranec a jiné prózy.* (Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem a doslov.) – Odeon, Praha 1966.
15. *Vítězslav Hálek, Povídky.* (Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem a Milanem Kopeckým.) – Odeon, Praha 1968.
16. *Miloslav Hýsek, Paměti.* (Připravil k vydání z rukopisu, text s Vlastimilem Válkem, úvodní studie.) – Blok, Brno 1970.
17. *Ignát Herrmann, Ztřeštěné historky. Výbor z díla.* (Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem.) – Odeon, Praha 1972.
18. *Beneš Metod Kulda, Moravské národní pohádky.* (Uspořádal s Milanem Kopeckým.) – Druhé vydání, Albatros, Praha 1972.
19. *Ignát Herrmann, Ze starého rámu. Výbor z díla.* (Uspořádal, text s Vlastimilem Válkem, úvodní studie.) – Odeon, Praha 1979.
20. *Rudolf Těsnohlídek, Výbor z díla.* (Uspořádal, úvodní studie.) – Odeon, Praha (v tisku).